

Tänään puhumme siitä, kuinka lähdemme puuttumaan lapsen ei toivottuun käyttäytymiseen. Usein kohtaan kysymyksen, onko jotain pikavinkkiä tai tiettyjä sanoja, millä tilanteen voi ratkaista? Sellaisia ei valitettavasti ole. Mielelläni kyllä kertoisin, jos tietäisin ja heti kerron, jos sellainen tulee vastaan.

Halusin kuitenkin kehittää mahdollisimman yksinkertaisen mallin, jolla voi puuttua melkeinpä mihin tahansa tilanteeseen. Siitä syntyi viisiaskelinen kuinka puuttua lapsen ei toivottuun käyttäytymiseen, jossa ensimmäinen askel on itsesäätely, toinen empatia, kolmas syiden metsästäminen, neljäs kuunteleminen ja viides ratkaiseminen.

Jouduin kuitenkin myöhemmin lisäämään näihin vielä 0-askeleen, koska huomasin, että puuttumisrajamme, se mitä hyväksymme lapselta, saattaa vaihdella riippuen päivästä, ympäristöstä, meidän voimavaroista ja esimerkiksi sellaisista asioista kuin nälkä tai kiukku.

Itselleni tuli vastaan sellaisia tilanteita, joissa huomasin ja näin myös muiden kasvattajien toimivan, epäjohdonmukaisella tavalla. Näissä tilanteissa lapsen käytös ei ollut muuttunut verrattuna esimerkiksi edelliseen päivään tai edelliseen tapaamiskertaan, mutta omassa sisäisessä maailmassa oli tapahtunut muutos.

Se millaisin voimavaroin, millaisessa mielentilassa ja omassa sisäisessä maailmassa kohtaamme toisen vaikuttaa vuorovaikutukseemme ja tapaamme toimia. 0-askeleessa pysähdymme ennen tilannetta miettimään, puutummeko me lapsen ei toivottuun käyttäytymiseen vai emme?

Kurkkaamme omaan sisäiseen maailmaan ja mietitään: Onko meidän odotukset kohdallaan? Onko se raja oikeasti tässä? Poikkeako lapsen käyttäytyminen aiemmasta? Onko lapsen käyttäytyminen oikeasti ei toivottua?

Tiivistetysti: Pysähdymme pohtimaan, onko kyse lapsen ei toivotusta käyttäytymisestä vai minun käyttäytymisestä? Voimme miettiä muun muassa näitä asioita:

Miltä minusta tuntuu? Olenko väsynyt, nälkäinen tai ärtynyt? Poikkeako lapsen käyttäytyminen muista päivistä? Vaarantaako lapsen toiminta itsensä tai jonkun toisen? Aiheuttaako lapsen toiminta haittaa itselleen tai jollekin muulle? Rikkooko lapsen toiminta yhdessä sovittuja rajoja? Ovatko odotukseni lapsen käyttäytymisestä suhteutettuna hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa? Ja tietääkö lapsi, millaista käyttäytymistä tai toimintaa häneltä odotetaan tässä tilanteessa? Jos tulet siihen tulokseen, että lapsen käyttäytyminen on ei toivottua, voit siirtyä seuraavaan askeleeseen. Mutta jos huomaatkin, että kyse on omasta tunnetilasta tai muusta sisäiseen maailmaan liittyvästä asiasta, jätä tällä kertaa puuttumatta.